

CÂY NÊU

(NHỮ)

(CỘ)

(THO)

Trưởng-như Nguyễn

Thăm-thoát chúng ta sắp ăn thêm một cái TẾT thú tử ở đất khách quê người.

Nhân dịp Xuân Ky-Mui sắp đến, tôi xin ghi lại đây một mẩu chuyện nhỏ về "Cây Nêu" để công hiến anh em và nhất là để các cháu nhỏ có dịp hiểu rõ sự tích Cây Nêu ở xứ Việt-Nam chúng ta ngày xưa

Ở miền Trung (không rõ ngoài Bắc và trong Nam có tục lệ này không?) vào trước năm 1945 (tức là năm Nhật-Bản đảo-chánh chính-quyền cai-trị của người Pháp trên toàn cõi Đông-Dương), hệ mỗi lần đến ngày 23 tháng chạp âm-lịch, ngày đưa ông Táo về tàu Ngọc-Hoàng Thượng-Đế là ở đền, chùa, miếu, vũ và đa số tư-gia đều làm lễ "thượng nêu".

Theo tục-truyền đời xưa, nhân dịp xuân về ma quỷ hay về phá-phách dân-chúng, do đó vua ra lệnh cấm nêu tại tư-gia cũng như các nơi công-cộng để xua-đuổi ma quỷ để tránh cho dân-chúng khỏi bị rầy-nhiều trong ba ngày Tết nguyên-đán.

Cây nêu là một cây tre cao, thẳng, trên chóp dọt có lửa, thừa vai cành và lá. Gần dọt có một giỏ tre trong ấy có đựng giấy vàng, bạc, cau trầu và ít gạo, muối.

Mục-dịch dựng cây tre cao là để ma quỷ thấy mà tránh, đồng-thời cũng không quên tặng cho ma quỷ ít vàng bạc và vật-lễ, gọi là long thành của thế-gian đối với ma quỷ trong ba ngày Tết.

Dân dân về sau Cây Nêu tượng-trưng cho Tết Nguyên-Đán.

Trước ngày đưa ông Táo, nhà nào nhà này đều lo đi chọn một cây tre già, cao và thẳng, chặt đem về, dán giỏ, bỏ vàng bạc,

và lễ vật để sẵn đồng-thời cũng không quên đảo một lô sấu độ một thước trước mặt nhà cạnh bình-phong. (Các chùa, nhà xưa đều có bình-phong trước mặt nhà bằng gạch).

Chiều 23 tháng chạp âm-lich, sau khi cúng đưa ông Táo, là lễ Thượng Nêu. Chủ gia-dinh làm lễ trong nhà xong là dựng nêu và đốt pháo.

Theo tục-lệ, khi dựng nêu xong, mọi việc trong năm xem như đã chấm dứt và một năm mới sắp bắt đầu. Trong nhà, ông bà, cha mẹ không còn là con cháu hay người giúp việc như thường ngày nữa. Mọi lỗi lầm đều được bỏ qua và tha-thứ.

Cũng kể từ ngày ấy trở đi, cho đến hết Tết, pháo nổ liên-miên vì nhà nào nhà nấy đều lo cúng, tất niên, rước ông bà. Pháo nổ nhiều nhất khoản tới 23 Tết, cuối và đầu năm rồi đến mồng bảy Tết là ngày hạ nêu.

Trường-hợp con cháu có làm phật ý cha mẹ thường có câu: "ra hạ sẽ hay" nghĩa là cha mẹ vẫn chờ con cháu tận-hướng và vui xuân, việc gì còn đó, đợi khi hạ nêu rồi mới tính. Ngày xưa ăn Tết đến mồng bảy tháng giêng âm-lich mới hết.

Cũng giống như lễ thượng nêu, đến chiều mồng bảy tháng giêng trong nhà làm lễ cúng ông bà, đốt pháo và sau cùng là hạ nêu, tương-trùng cho một Tết Nguyên-dán đã qua và năm mới bắt đầu.

Tiếp theo các cuộc đổi thay tại nước nhà sau năm 1945, và theo đà văn-minh, tục dựng nêu lần lần biến mất tại các tư-gia, tuy vậy tại các đền, chùa vẫn còn duy-trì cây nêu trong các ngày Tết trong một thời-gian mới chấm dứt.

Tiền đây, tôi xin cầu chúc các anh em và gia-dinh, AI HUU CÔNG-CHÁNH xa hoặc gần, ở khắp năm châu một năm KY-MUI được vạn-sự như ý.

Tacoma, WA. 10-1978.

